

Numerul 30.

Oradea-mare 24 iulie (6 august) 1905.

Anul XLI

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Irotei Dumbrovă.

(Urmare.)

(Alăturat la epistola XVI)

22 februarie.

Mult stimată prietenă!

Ție de sigur nu ți se va părea mult timpul ce a trecut dela ultima scrisoare; crede-me înse, că pentru mine fiecare zi de atunci face mai mult ca o sută de ani din viață. N'ai idee cât de mult sufer de atunci. Care e cauza tăcerii tale? Ori n'ai putut isprăvi nimic? Bine, dragă, dar răspunde-mi pentru Dzeu ori ce ar fi, căci am prezența de spirit să primesc ori ce veste fără să roșesc și fără să îngălbinesc.

Nu-ți fie milă de mine, căci eu în ori care caz me voi împăcă cu soartea; dacă am primit cele bune dela Dzeu, de ce să nu primesc și cele rele?

Îmi pare bine de tot ce mi-ai împărtășit în epistola ta, asta-i tot ce me mângăie în năcazul meu, incolo toate mi se par negre...

XVII

25 februarie.

Frate!

Nimic și iar nimic. De trei zile tot aștept ceva răspuns dela prietena mea, toate înse-s zădărnice. Am presimțimintele că s'a întâmplat ceva ciudat, altcum nici nu-mi pot esplică cauza acestei tăceri. Pe Aurelia n'am văzut-o nici ieri nici azi, măcar că am ieșit în fereastă cel puțin de 50 de ori în aste douzile. Îs foarte desperat, de multe ori simt dureri de cap, semne de nebunie, — nici nu știu ce să mai zic... Acuma-mi pare reu că nu ți-am ascultat sfaturile. E și nebunie într'adevăr din parte-mi, om de douzeci de ani, să umblu după cai verzi pe păreți. Cam aste-s gândurile ce me preocupă

acuma, am înse și momente în care simt că aș fi în stare să me și spânzur de dragul ei.

XVIII

26 februarie.

Dragă frate!

Da, de sigur s'a întâmplat ceva. E o catastrofă grozavă, a cărei cauză sunt de sigur eu, cum? nu știu. Azi me plimbam cu prietenul de care ți-am mai pomenit pe promenada orașului și în plimbarea asta i-am destăinuit tot ce aveam pe suflet. I-am spus cătu-s de fericit și cât nefericit, iar el m'a mângăiat și incurajat mult. La patru ceasuri am plecat cătră casă sperând s'o întâlnim și am întâlnit-o. Eră frumoasă ca o sfântă, singur în ochi par' că avea ceva demonic.

Dar când să ne apropiem, când inima mea rece să primească o caldă rază din ochii ei plini de foc, când m'așteptam să-mi zimbească și să se uite țintă la mine ca 'n vremurile bune și frumoase, atunci numai ce o văd că-și întoarce privirile într'altă parte și strimbă din buze. Zădarnic mi-am mai ridicat pălăria, ea a trecut nepăsătoare pe uliță la deal, iar eu și prietenul meu steteam nedumeriți și ne uitam unul la altul, fără să zicem o vorbă. Simțiam cum îmi năvălesc lacrimile în ochi și am cercat să le opresc, dar n'am putut. Așă cu obrajii plini de lacrimi am ajuns în seminar și aici am plâns vreme îndelungată. Nu știu ce să mai fac, dac' aș fi Schoppenhauerian, m'aș spânzură.

Nu-i vorbă:

Când din părul ei cel negru
Aș putea 'mpletî un ștreang,
Cum m'aș spânzură de dragu-i
De-o fereastă dela gang!

Vezi, când îi omul năcăjit, face și poezii!

Nu, nu me omor, așa ceva nu me lasă s'o fac credința care nu s'a stins cu desevârșire din mine.

Binecuvântat să fie Domnul, cel ce umblă peste aripile vânturilor, cel ce trimite isvoară în văi, cel ce a trimis asupra mea binele și reul.

Există un loc de refugiu și pentru sufletele îndurerate, e sinul iubitor al Aceluia care a zis odată: „Veniți la mine toți cei osteniți și însărcinați și eu ve voi odihni pe voi“.

De ce să mai înot deci în valurile furioase ale lumii, când bine știu că n'o să apuc scândurica ce duce la mal?

Ce folos de toate plăcerile vieții, — dacă mai cred în astfel de plăceri — când ochii mei nu s'or mai adânci în întunecimea ochilor ei de demon, când mâna mea rece nu va mai putea stringe mâna ei mică și caldă, când... când...

Cum vezi, frate, o întâmplare la aparință neînsemnată, e datătoare de ton pentru întreg viitorul meu. Acuma-s hotărit. Poimâne me duc la mitropolitul și-l rog să me primească în mănăstirea de aci; iar dacă rugarea mea va fi fără rezultat, atunci, cu toate că cum știi nu iubesc pe Ruși — voi veni în mănăstirea voastră și o să te îmbrățșez cu drag. Atunci apoi îți voi spune cu gura tot ce nu ți-am putut spune în scrisorile de până acum.

P. S. Eră chiar să închid scrisoarea, când de-odată primesc invitare la o cină intru amintirea repausatei din vacanța Crăciunului, de care ți-am scris. Voi merge mâne seară împreună cu alți colegi, acolo sperez să întâlnesc pe Aurelia, apoi... apoi mâne seară îți scriu.

XIX

26 februarie.

Dragă frate!

Acuma vin dela pomană, a fost, se înțelege și Aurelia acolo. Nu știu cum, cum nu, destul atâta că am ajuns cu scaunul lângă ea, Nu zicea nici măcar o vorbă și se uită tot într'altă parte. Am întreat-o cu un ton mai mult plângător (cel puțin așa spune vecinul meu):

— Ce ți-am greșit, dșoară?

— Dta? Nimica.

— Și de ce nu m'ai salutată ieri?

— Eu, pe dta? Se vede că nu te-am văzut!

Vezi cumu-i femeie! Fie și numai de patru-sprezece ani, tot e femeie. I-am dat pace pe câteva minute, apoi am reînceput:

— Spune-mi, de ce nu m'ai salutată?

— Nu ți-am spus? Ce-ți mai trebuie?

— Vai, cu iutele me iei?

Iar i-am dat pace, după scurtă vreme inse a început ea:

— Ai făcut dta ceva, știi bine ce ai făcut!

— Ce?

— Așa! Te mai faci și 'ntr'o ureche? Bine.

Dar scrisoarea aia?

— Ce scrisoare?

— Știi!

— Ești sigură, dșoară, că nu te-ai înșelat?

— Da, da, am văzut cu ochii!

— Cum?

— Asta nu te privește. Am văzut cu ochii, e destul atât?

A văzut cu ochii, cu ochii ei frumoși, cu ochii ei plini de văpaie! Înțelege, frate, aici e vorbă de

una din scrisorile le-am scris prietenei mele. Cine știe ce prostie voi fi scris într'ânsele...

În momentele astea critice mi-am format în minte un plan nespun de diabolic, dar nu l-am esecutat. Eră să tăgăduiesc totul, să zic că în scrisoare n'a fost vorba de ea, ca să nu fie așa de inchipuită, să nu creadă că pe loc ce vorbește cineva de femei frumoase, e vorba de ea. Asta aș fi putut-o face ușor, pentru că în nici una din scrisorile cu pricina, din fericire, nu i-am pomenit numele. Dar... o iubesc prea mult, me înțelege? O iubesc prea mult!

— Bun, dșoară — i-am zis — dar așa de mare a fost greșala încât drept pedeapsă să nu me mai saluți?

— Da, da!

— Nu, dșoară! Pedeapsa cu care m'ai pedepsit, a fost nemărginit de mare, așa ar fi trebuit să fie și greșala. Ori cum ar fi greșala mea, de atâta pedeapsă nu-s vrednic.

— Lasă-me, dle, știu eu cum să pedepsesc oamenii!

— Ești prea aprigă, dșoară, nu ești bună de preoteasă.

— Poate. Și... la urma urmelor nici nu me fac preoteasă.

— Dar ce?

— Călugăriță.

— Așa? Vezi eu am visat astă noapte că te faci profesoară!

— Și asta se poate. Cum m'ai visat?

— Îți spun, dacă me ierți.

— Nu te iert. Reu destul ți-ar sta dacă m'ai lăsat curioasă; știi, eu is tare curioasă, poate să și mor de curioasă.

— Ce bine ar fi să mori, dșoară!

— Așa? Vezi, cât ești de reu și cât de bun areți pe dinafară! De ce ai vrea să mor?

— Ca să plâng o viață întreagă după dta!

N'a zis nimic, a zimit numai și s'a înholbat la mine, eră să me mânânce cu ochii ei mari și frumoși. Pe urmă:

— Îmi spui visul?

Ce să fac, am început a-l spune:

„Din întâmplare eram subț poarta seminarului“...

— Da, da, din întâmplare ca de regulă!

„...și urmăriam cu privirile pe fiecare bărbat și pe fiecare femeie ce trecea pe stradă. De odată te-am văzut și pe dta și se înțelege că te-am oprit“.

— Și eu am fost așa de nebună de m'am oprit?

— Așa se vede. Erai o'o păreche de patine în mână. Te-am întreat:

— Unde te duci, dșoară?

— Ce mai și întrebă? La patinat, unde altu?

— De ce te duci la patinat — ți-am zis eu — dacă te faci preoteasă, știu că n'o să ai vreme să mai și patinezi.

— Da că nu me fac preoteasă!

— Da ce te faci?

— Profesoară!

— Cum, cum?

— Nu știi încă? Me mărit.

— După cine focu?

— După Oltean.

— Cine-i ăla?

— Profesor de *gallinologie*.

— Ce-i aia?

— D'apoi uite: în timpul mai nou s'a constatat că găinele au un rol imoportant în culina modernă. De aceea s'a într'oduz în școale o catedră specială pentru *gallinologie*. Înțelegeți?

— Puțin.

— Las' că vei înțelege când vi s'a propune.

— Cum? Noue ni se va propune? Nu la femei?

— Da, da, dvoastre. Și încă viitorul meu... Noi femeile am scăpat de cultura găinilor. Las' mai purtați și dvoastre din greutate. Și cu aceste ai plecat la gheață.

Aurelia ascultă cu nerăbdare și de sigur își spârgea capul cu terminii științifice cari în visul meu îi roștia cu atâta ușurință.

— S'a isprăvit visul?

— Nu. Dar dacă ți-ai pierdut paciința, nu mai continuu.

— Ba să chiar urmezi, că-i curios.

Am golit un păhărel de vin, apoi mi-am aprins o țigaretă și am povestit alte nimicuri, de ne-am uitat.

— Me ierți, dșoară?

— Nu. Până spui visul.

— Unde am lăsat?

— Unde eu am plecat la gheață.

— Ai plecat la gheață. Iar eu m'am suit pe ambit și te-am urmărit cu privirile până ce nu ți s'a mai văzut nici vânătaia rochiei. Și me gândiam mereu: Dar dacă o fi să pățească ceva? În momentul în care am gândit asta, coboriam deja treptele, tot câte cinci de-odată și am tăiat-o drept la iaz. Erai numai singură din sus de iaz și patinai fără să-ți pese de lumea ce te încunjură. Eu te priviam de pe ierugă și me gândiam cătu-i de fericită gheața.

— Ți-ai îndreptat și dta odată ochii în spre ierugă și m'ai văzut. Dar în momentul acela, fericit pentru mine și cine știe cum pentru dta, ai făcut un pas greșit și ai căzut într'o gărlă. Și ce crezi c'am făcut atunci? "

Aurelia ridea cu multă poftă.

— Ce ai fi făcut? Par' că adineaori spuneai c'ai vrea să me vezi moartă. Dar spune, dle, mai departe că-mi pierd răbdarea!

— Atunci nu mai spun, nu vreau să-ți pierzi răbdarea. Me ierți?

— Ți-am spus că nu. Până gați visul.

— Bine, dșoară. Când ne despărțim, îl gat. Atunci me ierți?

— Poate.

— Numai „poate!“ Me saluți când te salut?

— Dacă te vād, se înțelege!

— Ești grozavă, dșoară!

— Frumos compliment ai?

(Va urmá.)

Teodor Lazar.

Cântee trist.

*Copilită ieși
Din negrul palat
Și privește 'n zări
Că s'a arătat*

*Făt-Frumos cu păr
Auriu și des
Cu ochii ce-ascund
Tainic înțeleș.*

*„Glasul meu iubit,
Cornul meu din oști,
Tropotul de cal,
Nu le mai cunoști?”*

*Vină să cântăm
Cântecul de nunți
Să resune vâi,
Să resune munți.*

*Tu, mireasa mea,
Pune-ți dalbe flori,
Că ne cununăm
La ivit de zori.**

*Înse deodat'
Stete locului.
Turnu-i risipit
Și Domnița nu-i.*

*Poarta 'n lături dă
Și întră 'n palat.
Dar pustiul lui
L-a înfricoșat.*

*Și dintr'un ungher
Un glas s'auzi
Și lui Făt-Frumos
Astfel îi grăi:*

*„Turcul e voinic Ai venit târziu,
Cu păr auriu, Flânge de acum;
Ce cauți acum Toate 'n urma ta
În palat pustiu? Se făcură scrum.*

*Tu nu vezi? S'a dus Iar Domnița ta
Toată slava lui, Doarme 'n cimitir,
Doar o mai remas Străji îi stau la eap
Urma timpului, Flori de trandafir...**

*N'a mai zis nimic,
Ci în plâns zbucni
Pe când glasul 'n vânt
Greu se risipi...*

Alesandru A. Naum.

În prima-i pasiune femeia iubeste pe amant; în toate celelalte nu mai iubeste de cât amorul. Amorul ajunge pentru dânsa ca o haină pe care nu o mai poate lăpădă și care o îmbracă tocmăi ca o mânășă subțire și moale. *Lord Byron.*

Steaua Orientului.

Roman istoric.

(Urmare.)

Da, am văzut-o. Eră trecut miezul nopții, când câinii începură a lătră. Așă lătrat de câne n'am auzit de când sunt. Grabnic apuc securea în mâni și ies afară. Luna plină tremură, obosită, aproape de deal. Câmpia eră luminată ca de zi... Nu sunt om fricos, nici nu mē tem de toată tufa, dar atunci am simțit puțină receală în jurul inimii... Câinii, cu un lătrat răgușit, se aruncau ca lupii după o motohaliță neagră ce fugiă să ajungă pe o alta asemenea dihanie care, mai sprintenă, apucase înainte și chiar întră în pădure. Codrul țiuia de țipete, copacii poeniau înfricoșat, lătratul cânilor par' că spunea că acesta nu e lucru curat... Fata pădurii!... İmi trecu deodată prin creeri un gând. — Afară, fraților!... — Ține-te, Bălane!... Nu o lăasă, zăvoade!... Cât bați în palmi, tovarășii mei toți au fost afară. Dacă nu-mi crezi mie, întreabă-i pe ei și-ți vor spune cum au petrecut-o câinii până ce s'a ascuns în fundul pădurii.

— Precum se vede, voi ați asmuțat cu câinii vre un om năcăjit, care veniă poate la voi să afle adăpost peste noapte.

— Nu crede, părinte! Doar numai nu suntem cu toții chiar copii.

— I-ați văzut fața ?

— Nu i-am văzut-o. Când eu ieșisem afară, fata pădurii

apucase a fugi cătră codru. Cu toate aceste aș putea pune jurământ că dihania aceea numai fata pădurii a putut fi. Cred că și dta ai auzit că aceasta flință părăsită de Dumnezeu își află o deosebită plăcere, dacă poate păcăli pe flacăii dela vite. În dricul nopții, când boarii dorm mai bine, fata pădurii vine tiptil și le fură pălăriile, le duce toate pe un vârf de deal, dimineața apoi stă să se prăpădească de ris când vede mirarea și zăpăceala celor păcăliți. Un prietin de al meu İmi spusese odată că el a cunoscut un cioban, care eră să o pățească cu fata pădurii... Ciobanul ședea noaptea răzimat pe un cot

lângă foc. Eră un jar de ai fi putut frige un bou la el... Obosit de tot, ochii i se închiseră fără voe și ațipise. Deschizându-și după puțin timp ochii, numai ce se pomeneste că mai eră cineva la foc. Buimucit de somn, el eră de credință că vre o babă ce fusese în pădure după vreascuri și rătăcise İși încălzește, sgriburind de frig, ciolanele înghețate de jumătate. Privind inse mai bine în fața ei, deodată İi trecu prin tot trupul un fior rece de grozavă. O dihanie spurcată intindea deasupra focului doue brațe păroase ca de urs și dintr'un obraz numai păr străluciau cătră cioban doi ochi îngrozitori și o gură

mare ca tăiată cu sapa, din care, pe lângă niște buze groase și sufocate, ieșiau doi colți lungi și cârligați ca de porc de pădure, se rânjiă scârbos cătră el. Ciobanul meu, copil inimos, mi se răstește cătră ea strigând :

— Ce cauți aici, bală spurcată?... Cară-te de aici până poți și până ți-e bine!

O rânjitură spurcată și o mătăitură grețosă de dobitoc i-a fost tot respunsul ce-l căpătase.

Voinicul meu apucă o măciucă sănătoasă și İmi începe a croi cu ea la dungi peste spatele flocoase ale fetei pădurii. Să fi auzit numai ce țipete İmi mai scotea... Dar deodată il cuprinse o groază negrăită pe cioban; fata pădurii ieșită din fire de mânie, inhobă niște ochi, încât camașa ciobanului începū a tremurā pe spatele lui de frică, apoi se aruncă pe el, căutând cu mânilor ei păroase grumazii acestuia ca să-l sugrume. Nu știu zeu eu, mai putut ar fi ciobanul meu po-

vesti și altora aceasta întâmplare, dacă în aceasta clipă nu i-ar fi venit în minte un gând mântuitor... Mânile fetei pădurii erau pe grumazii lui, când el începū deodată a strigă cât İi încăpea pe gură :

— Ține-mi-o câne!... Nu o lăasă, Bălane!...

Câinii harnici într'o clipă o impresorară, latrând din toate laturile.

Fata pădurii, spăriată ca de moarte, se aruncă cu brațele în foc și începū a svârli jarul cu pumnii în ochii ciobanului și pe câni...

Câștigându-și timp cu aceasta apucătură, ea o tulă la fugă cătră pădure, țiuind de-ți asurziau ure-

Ion Simu

inițiatorul Reuniunii române de cântări din Recița-montană.

chile. Pe unde a trecut prin codru, toți copacii i-a rupt, făcând un zgomot ca și când cerul s'ar fi urnit cu pocnete grozave pe pădure.

Dacă ciobanul meu n'ar fi avut câni, fata pădurii a bună seamă l-ar fi omorit. Ea inse se teme peste măsură de lătratul cânilor, despre aceasta m'am convins și eu în noaptea trecută.

Niculae, învârtind printre degetele sale fuierul, își alegea în cuget vorbe potrivite ca să nimicească aceasta credință atât de ridiculă a lui Stan.

Ciobanul într'aceste, fără de a rostii vre un cuvânt, îi apucă fuierul din mâni.

— Ce vrei să faci cu el? — întrebă Niculae.

— Am să-l arunc în foc — răspuse ciobanul. — De acum înainte nici unul dintre noi nu va mai suflă în el. E cu prilej a doini din fuier în apropierea fetei pădurii... Mai știu încă o întâmplare ce mi-a povestit-o un prietin de al meu.

Fata pădurii, pe cât e de pocită la față, pe atât de frumos glas are. Mulți ciobani au auzit-o cântând în nopți frumoase de vară, alții au și văzut-o, peptănându-și părul câte la un izvor. Auzindu-i glasul, ei cugetau că cântă vre o zină și când se apropiu de ea tiptil să o leșuiască, se umplură de groază și nu le venia a crede că o ființă atât de urită să cânte atât de dulce.

Pe cât de mult îi place fetei pădurii să doinească, pe atât de iute se mânie ea dacă aude pe alții cântând. Se teme bagseamă, să nu o întrecă alții cu cântecul.

Un prietin de al meu îmi povestise că el în copilăria lui a petrecut mai multe nopți cu ciobanii pe la stâni. Într'un an el a fost strungar la un cioban, care era vestit ca cântător din fuier. Nu numai ziua după oi, dar de multe ori și noaptea își alungă uritul cu doina înduioșătoare. Într'o seară de vară, după ce isprăvisse cu oile, se puse pe doinit... Se apropiă miezul nopții, când se culcase pe lavița din stână. Pretinul, copil fără vârstă, dormia de mult într'un unghiu pe gluga ciobanului.

Când îi colea pe la miezul nopții, copilul

simte că cineva deschide încet ușa stâniei și trece peste prag.

Ușa stâniei remase deschisă și, la zarea tăciunilor ce mai licăreau în spuză, pretinul meu vede o dihanie neagră, cu trupul numai păr, că se aruncă la grumazii ciobanului și începe a-l gătui.

— De afurisitul teu fuier să n'am eu odihnă nici în fundul codrilor?! — sbieră fata pădurii, colcăind de mânie ca apa în gârlă.

Ciobanul se svârcoli puțin cu fata pădurii, apoi căzu la pământ fără viață.

Fata pădurii tot îl făcu bucăți, și-i înșiră mâtele și ciolanele pline de sânge în cuie pe pereți.

Copilul amețise de groază și spaimă. Numai atâta a mai știut, că fata pădurii când a părăsit stâna, l-a amenințat că dacă va spune el oarecui ce văzuse în aceea noapte, și el va păți ca ciobanul.

— Cu toate acestea nu s'a temut să-ți spue și ție din fir în păr toată întâmplarea — îl intrerupse deodată Niculae, care prinse a-și perde paciința. — Știi, Stane, ce scădere au povestirile tale?...

— Voi ști, dacă-mi vei spune.

— Toate le-ai auzit din guri străine... În șezetori poți auzi povești mai ciudate decât aceste...

— Noaptea trecută am văzut cu ochii mei și am auzit cu urechile mele.

— Bine, bine, Stane, crede ce vei voi, dar eu n'am venit la tine să ascult povești, ci să te rog ceva.

— Te ascult, părinte.

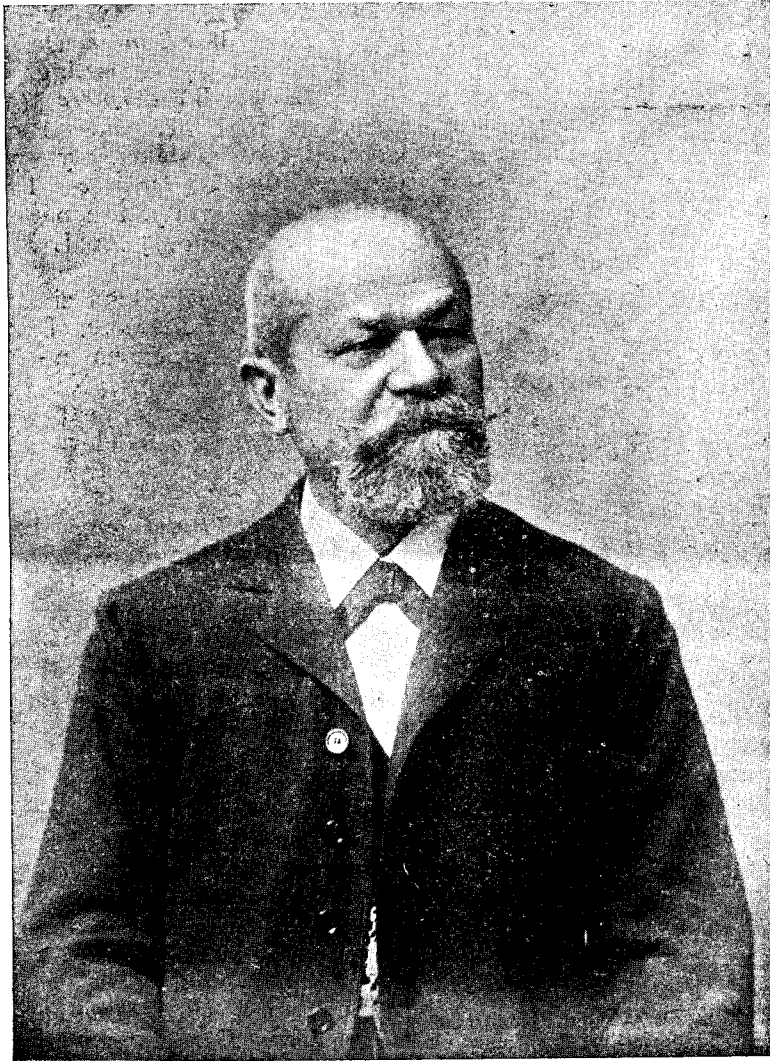
— Mie mi-a venit vremea să me duc din acest ținut.

— Vom purta grije de peștera dtale ca și până acum.

— Tu știi, Stane, că la mine zace un oștean tiner. Peste o săptămână două, el se va vindeca cu desevărsire. Până atunci are nevoie de îngrijire. Junele acesta are o soră și o nevastă, tu vei întrebă după aceste și le vei duce la peștera mea. Numele oșteanului e Mateiu Lupul și e Român...

(Va urmă.)

Tit Chitul.

Alesandru Crenian

președintele Reuniunii române de cântări și muzică din Recița-montană.

P a e e.

*Peste miriștele moarte
Corbi plutesc în zbor agale.
Trist din stână-și ia avântul
Doina, — cu cernita-i jale.*

*Peste șesuri ea se varsă
Cumpănind aripele,
Înspre zări într'amurgite
Își înneacă clipele.*

*Când din clopote sonore
Ruga serii se așterne,
Par' că sorb în suflet pacea
Lumilor în veci eterne.*

Zagra.

Emil A. Chiffa.

Evantaliul doamnei Windermere.

Piesă teatrală în 4 acte de Oscar Wilde.*

Personajii :

Lord Windermere.
Lady Windermere, nevasta lui.
Prințesa Berwick.
Lady Agatha Carlisle, fata ei.
Lady Plymdale.
Lady Jedburgh.
Lady Stutfield.
Mrs. Cowper-Cowper.
Mr. Erlynne.
Lord Augustus Lorton, fratele prințesei.
Lord Darlington.
Mr. Dumby.
Mr. Cecil Graham.
Mr. Hopper.
Rose, camariera
Parker, camarierul } lordului Windermere.

* *Oscar Wilde* este poetul aristocrației engleze, de și e mort de mulți ani. — Lucrările lui se citesc împreună cu ale lui *Dante-Rosetti*, *Kipling*, *Doyle* și *Barret-Barret* — piesele lui teatrale sunt predate des prin teatrele Londrei, și predarea lor este totdeauna aurită de recunoștința publicului. — Zădărnice sunt înse ovațiile, poetul *Wilde* este de mult lipit de-acea humă, din care ne-am făcut.

Lucrările mai principale ale lui *O. W.* sunt următoarele:
Piese teatrale.

1. *Salome*. 2. *Evantaliul doamnei Windermere*. 3. *Prințesa din Padua*. 4. *O femeie neînsemnată*. 4. *Sofie ideală*.
Romanul: Dorian Gray.

Nuvele. (Printul fericit. — Istoria Lordului Staviles.)

Lucrări estetice. („Intențiuni“: — Paradoxe despre amor. —) *Lucrări sociologice:* (Socialismul și sufletul omenesc.) A mai scris diferite comedii triviale și poezii.

În anul curent apăruse o nouă operă de *O. W.* intitulată: *De profundis*, în care se publică carnetul din *Reading* al poetului, în traducere germană de prietenul lui *Max Meyerfeld*.

(*N. B.* În românește s'a tradus de subscrișul, din *Wilde*, în „Familia“ strălucita nuvelă simbolistă: *Privighietoarea și trandafirul*.) *III Magara* săptămâna patimilor, 1905.

Emil Isac.

ACTUL DINTIU.

Salonul cel mic al lordului *Windermere*, în *Carlton House-Terrace*. Ușile în mijloc și în partea dreaptă a odăii. — De-a dreapta: masă de scris, pe ea cărți, diferite scrisori; o altă masă. — De-a dreapta: geam, care privește spre balcon; divan, înaintea lui masă de tee.

Scena 1.

Lady Windermere, Parker, mai târziu *Lord Darlington.*

Lady Windermere (pitește trandafiri în un glastru vânăt, la masa din dreapta.)

Parker (vine.) *Mylady*, primiți azi?

Lady Windermere. Da! — Venise cineva?

Parker. Lord *Darlington*, *mylady*!

Lady Windermere (șovăște.) Poftescă... și dacă va veni încă cineva: sunt acasă!

Parker Înțeleg, *mylady*. (Dispare spre mijloc.)

Lady Windermere. Tot mai bine dacă-l văz înaintea de serată. Îmi pare bine că vinise.

Parker (în mijloc.) Lord *Darlington*. (după ce intră lordul, iese.)

Darlington. Bună ziua, lady *Windermere*.

Lady Windermere. Dumnezeu te-a adus, lord *Darlington*! Nu, mână nu-ți pot întinde... Îmi este umedă de trandafiri. Nu-i așa că sunt minunați trandafirii? Desdimineată sosiră din *Selby*.

Darlington. În adevăr sunt minunați. (observă pe masă un evantai.) Ce evantai frumos; imi este iertat a-l privi?

Lady Windermere. Cum nu! Nu-i așa că-i draguț? Pe el mi-e scris numele de botez, — și eu abia acuma îl privisei. Bărbatul mi-l donă, pe ziua de naștere! Dumneata știi, că azi e ziua mea natală?

Darlington. În adevăr?

Lady Windermere. Da; azi implinisei douezeci și unu ani. — Ziuă însemnată pentru viața mea, nu-i așa? — Asta-i pricina seratei de-azi. — Dar, te rog, așează-te pe vre-un scaun.

Darlington (șade.) Dac' aș fi știut că azi e ziua natală a d-tale, lady *Windermere*, și-aș fi umplut drumul dinaintea căsii de flori, ca peste ele să calci... Floarea pentru d-ta, înflorește. (pauză scurtă.)

Lady Windermere. Lord *Darlington*, d-ta m'ai batjocorit ieri seară, la serata ministrului de externe. Dau eu socoteală, că azi dorești a me ierita din nou!

Darlington. Eu, lady *Windermere*?

Parker și un *Servitor* (aduc un service de tee.)

Lady Windermere. Pune-le acolo, *Parker*. — E bine. — (mâna ș-o șterge în bazma, șade lângă mäsută de tee.) Nu dorești să vii aci, *Darlington*?

Parker și *Servitorul* (ies.)

Darlington (își trage scaunul la mäsută.) Mi-ai luat toată voia, lady *Windermere*. — Dar spune-mi baremi care-i păcatul meu? (șade.)

Lady Windermere. Te rog, eu vorbesc serios. Nu ride, sunt foarte serioasă. Nu pot suferi complimentele d-tale, și nu înțeleg, de ce-și inchipuiesc bărbatii că făuresc clipe fericite femeilor, spunându-le acestora complimente, complimente în cari li spun mai totdeauna lucruri, pe cari nici înșiși nu le cred?

Darlington. Ah, eu crez ce spun!

Lady Windermere. Mi-ar cădea reu, dacă aș fi silită să me sfădesc cu d-ta, lord *Darlington*! Prea bine știi că te am drag; dar cât de reu m'ar atinge, de-aș află dovadă că și d-ta ești ca ceilalți bărbatii.

Crede-me, dta ești mai bun ca ceilalți bărbați. — Câte-odată inse îți preschimbă mutra, ca astfel să apari ciudat.

Darlington. Toți suntem vanitoși, lady Windermere.

Lady Windermere. De ce ați bucurie chiar în preschimbarea mautrei ?

Darlington. În zilele de-azi, în cercurile noastre, atâtea ființe inchipute sunt cari vor să dovedească că sunt *oameni buni*, încât crez, că e modest, blând și plăpând acel om, care dorește să dovedească altora că el e *reu*. Mai este altceva 'n lucru. Dacă cineva vrea să apară *bun*, atunci datoria lui e să ia în serios oamenii ; dacă apare *reu*, atunci el este luat în serios din partea oamenilor. D'acel: omul bun e nătâng.

Lady Windermere. Dta dorești ca lumea să te ia în serios ?

Darlington. Lumea ? Nu. — Căci pe cine ia în serios lumea ? Pe oamenii uricioși : Eu voiu, ca numai dta să me iai în serios, lady Windermere, numai dta !

Lady Windermere. De ce chiar — eu ?

Darlington. Căci, astfel odată... vom putea fi prieteni buni, și odată vei avea trebuință de-un prieten sincer.

Lady Windermere. Care-i înțelesul acestor cuvinte ?

Darlington. Oh, toții avem trebuință câte odată de prieteni sinceri.

Lady Windermere. Eu cred, că noi suntem deja prieteni buni ? Și vom fi, până...

Darlington. Până ?...

Lady Windermere. Până nu vei omori prietenia noastră cu complimente năroade și exagerate. — Dta, crezi, că sunt prea bisericăoasă ?... În adevăr este în mine ceva bisericăoasă. Grație Domnului, eu fusesei crescută în morală ; muma mi-o pierdui ca copil. Pe mine me crescui lady Iulia, sora tatălui, doar știi ?... Fusese strictă, dar m'a învățat : (ceea ce lumea azi uită cu totul) care-i diferența între bun și reu. — Cale mijlocie ea nu cunoscui, nu cunosc nici eu.

Darlington. Dragă lady Windermere.

Lady Windermere. Ești de părerea că sunt *remasă de lume* ? Bine, sunt remasă... Mi-ar fi rușine să țin pas cu un veac, ca acesta de azi...

Darlington. E stricat veacul de azi...

Lady Windermere. Da, oamenii de acuma, viața o țin de-un comerțiu. — Și nu e comerțiu, oi e sacrament. — Icoana ei d'altar e : dragostea, rugăciunea ei : sacrificiul !

Darlington (zimbeste.) Oh, toate mai bine, numai să nu me sacrifice !

Lady Windermere. Nu zice astfel de vorbe.

Darlington. Astfel le simt, astfel le spun.

Parker (în mijloc.) Mylady, servitorimea dorește să știe, vor fie de seară întinse covoarele pe terață ?

Lady Windermere. Ce crezi, lord Darlington, va plouă azi ?

Darlington. În ziua natală a dtale, nu poate plouă !

Lady Windermere. Să le întindeți îndată, Parker !

Parker (iese.)

Darlington. Dta nu crezi deci — numai ca exemplu să fie spus — că dacă în o păreche tineră, de doi ani căsătorită, *bărbatul* în o zi... leagă

prietenie... cu una ori mai multe femei debile... prânzește la ele, și... le plătește datoriile... atunci *femeia* poate să-și afle la altcineva mângăerea ?...

Lady Windermere. Mângăere ?

Darlington. Da. Așa cred, că o poate afla, și are tot dreptul să și-o cete.

Lady Windermere. Bărbatul, dacă-i depravat, fie și femeia depravată ?

Darlington. Depravată... greu cuvânt e asta, lady Windermere.

Lady Windermere. Greu, greu, lord Darlington !

Darlington. Mi-e teamă, că oamenii buni comit multe păcate, p'aceasta lume. — Căci e păcat de-aș făuri dobândă din păcatele altora. — E ridicol a susținea că oamenii sunt buni, ori rei. Oamenii ori sunt plăcuți, ori sunt uricioși. Eu trăiesc între cei dintii, și dta lady Windermere, ești tot dintre noi...

Lady Windermere. Dar te rog ! (se ridică, înaintează spre dreapta, și se oprește înaintea lordului.) Rămăi liniștit la locu-ți. Florile voiu să le aranjez... (pășește spre masa din partea dreapta.)

Darlington. Dta ești prea strictă, lady Windermere, față de societatea de azi. Admit, că multe viții are... În zilele de-azi, de exemplu, mai toate femeile iubesc : *banii*.

Lady Windermere. De asta nu-mi vorbi.

Darlington. Bine, nu vorbesc despre femeile setoase de bani — ființe ticăloase... Dar, acelor femei, cărora lumea le zice, că au călcat *de-a stânga*, nu li se poate iertă ?

Lady Windermere. După părerea-mi, nu !

Darlington. Dar bărbaților. — Căci speriez, nu voești să fie egale legile sociale între bărbat și femeie ?

Lady Windermere. La tot cazul îi poți iertă.

Darlington. *Viața este mult mai tănuită decât să o poți judecă după măsura legilor stângace.*

Lady Windermere. Dacă ne-am ținea de aceste „legi stângace“, viața ar fi mai sobră.

Darlington. Nu cunoști excepții ?

Lady Windermere. Nu !

Darlington. Lady Windermere — oh, ce puritană încântătoare ești dta !

Lady Windermere. Complimentul fusese superfluu, lord Darlington !

Darlington. Il spusesei fără intenție. Pot să rezist în contra *orișicărei* puteri — numai în contra ispitei, nu.

Lady Windermere. Arați slăbiciune, căci astfel pofteste moda !

Darlington. Numai arat, lady Windermere.

(Va urmă.)

Emil Isaac.

Cugetări.

Ce e mai mare între lucrurile omenești ? A biruf vițiile. Nici o biruință nu e mai mare decât asta. Mulți au supus popoare și orașe, dar puțini pe ei înșiși.

Quintilian.

Nici odată să nu joci pe interes și conștiință.

Deosebirea între amor și durere e așa de mică, în cât amândouă se exprimă în acelaș chip.

Pe mare.

— Impresii și reflecții. —

Me duc pe malul mării unde staționează bărcile, me 'nvoesc c'un barcașiu pentru o excursiune de trei ore în largul mării; me așez în barcă, lo-pătarul vâslește, eu trec la cârmă, pornim...

Un vânt dulce suflă dela țarm. Barcașiu lasă lopețile; le trece în barcă; se 'necetește o clipă plutirea; întinde pânza, vântul o umflă, el trece la cârmă, eu trec în așa fel ca să putem ține echilibru-l bărcii.

Pornim c'o mai mare iuțală.

Se inserase. O lumină blândă de lună plină părea că îngână crepusculul serii. Sub cerul unei blonde nopți de vară, sunetele depărtate ale unui clopot dela catedrala de pe țarm din Constanța, se auzia lung, strident și vag... Vibrațiunea lui ce se respândia în melancolia amurgului, părea o simfonie tristă resonând de sub o coardă discordată, părea un plâns depărtat, străin, duios...

Țarmul a ramas mult în urmă și conturul lui începe să se piardă în umbra serii.

Departă... departă... barca ne ducea în larg pe luciul de smarald al mării, și părea a fi îmbrățișată de valurile molatice ce se spărgeau înainte; marginile bărcii erau împodobite c'o dantelă de spumă, dantelă impletită de Ondina — crăiasa inchipuită a mării.

Ne legână molatec barca, ca brațele unei femei...

Ce senzație plăcută și nouă!

Îmi simțiam sufletul pătruns d'un dulce și neînțeles fior...

Plutind pe ape mișcătoare simțeam o prielnică răcoare...

Marea își ridică valurile către bordul bărcii, șoptindu-ne par' că în murmurul lor cuvinte dulci dela Ondina ascunsă în adâncimea mării...

Și când valurile se retrăgeau, lăsau să se audă un plâns străin, înecat, duios și reinălțându-se păreau mișcarea unor brațe ce-ar imploră cerului veșnic și zadarnic o iertare...

Eră plânsul mării ce resonă trist în golul nopții, părea plâns al unei amante părăsite și uitată...

Departă valurile se izbiau de umerii unei stânci, zdrobindu-se aruncau departe pe mal spuma formată ca din picături de opal; vaetul lor părea o rugăciune a celor în agonie ce mor pe mare...

Luna, din înălțimi, de pe bolta cerului senin, revărsă o lumină palidă peste mare, peste întinderea-i pustie, părea c'argint din cer se prăfuește, părea că marea e 'nvălită c'un zăbranic argințiu...

Instinctiv — mi-a venit un dor adânc de moarte, mi-am adus aminte de lumea pământescă, de soarta noastră omenească, de fundul unei gropi, de-acele ziduri reci — și ce mormânt dulce este marea!

Tot ce 'n sinu-i se coboară e învăluit de un lințoliu umed, mișcător; nimfele le cântă în cor celor cari mor — un cânt alintător ce valurile și vânturile îl îngână ducându-l departe.

Ce bine e de acei ce mor în valuri!

Ei au pe buze un suris și par prinși de farmecul unei beții dulci și din zgomotul valurilor ei par că deslușesc glasul celor ce s'au iubit... Lor drept sieriuri le sunt valurile, ei n'au strimțul sieriuri de lemn cu forma lui caracteristică și capacul să-i acopere pe totdeauna; ei nu stau la adăpost în fundul unei gropi; pe mormântul lor n'au făclii, dar luna și stelele ce ard în gol pe cer senin, par candelile ce ard zadarnic la căpătiul unui mort...

Ce morți pe mare n'au coroane, dar algele marine le 'mpodobesc cadavrele...

În asfințit de soare, cerul impurpurat reflectându-se în valuri, pe cei morți din adâncul apei îi acoperă în purpura amurgului și în clarul apei ei își pierd paliditatea și le dau aparența vieții...

Ei sunt legănați, rostogoliți neîncetat de eternul tremur pe sinul valurilor smaraldine.

Valurile trecătoare mi-au sugerat ideea și am simțit dureros de sincer fragilitatea și nestatornicia vieții omenești și a tot din lumea noastră pământescă, căci:

„Ce e val ca valul trece“.

...Și pe când prin minte imi treceau astfel de reflecții, în urma noastră auzii un foșnet vag de ape; un vapor plecase din port. În spatele nostru venia vaporul Lloyd-Austriac — trecu înaintea noastră și departe uriaș plutește vasul pe a undei blândă legănare; în urma lui bat helicele din clape: un norod întreg se duce pe-a mării singurătate, pe întinderea-i pustie, pe pustietăți de ape...

Constanța.

N. Varone.

Amorul în căsătorie.

De obicei, primul an al vieții conjugale este cel mai greu, cel mai penibil, chiar când soții se iubesc.

Înțelegerea nu se face totdeauna dela prima oră, caracterele se examinează, încearcă, merg ca un om cu ochii închiși, pe pipăite, înainte ca să se unească, să se contopească într'un singur tot.

Dar îndată armonia se stabilește, mai mult grație femeii.

Să presupunem că e iubitoare, că a distrus ori ce egoism într'ansa, că și-a dezvoltat calitățile, și-a corijat defectele, că nu se gândește decât să procure bărbatului seu ferecirea.

Totuș va fi nevoe să se învingă adese ori pe dânsa însăși.

Atunci, dragostea acestor două ființe, în sfârșit realmente unite, va crește mereu. Grijiile, durerile, vor putea de sigur să-i copleșească, nenorocirile nu le vor ocroti; dar în cele mai crude momente ale vieții, ei vor fi unul pentru celalalt un refugiu contra loviturilor soartei; dragostea lor va lumină zilele întunecate.

Sprijiți unul de dragostea celuilalt, ei vor

putea luptă contra destinului, învingând dificultățile vieții, consolându-se în clipele de tristețe.

Când iubirea nu naște în inima soțului, sau când, existând, ea scade, se stinge, aceasta este, credeți-me, cu rare excepțiuni, greșala soției.

Ea n'a știut să facă eforturile necesare, sau n'a știut că nu obținem nimic decât prin răbdare și perseverență.

Dar când această iubire se naște și crește, cei doi soți găsesc raiul aci pe pământ. Această dragoste înconjurată de garanții sociale, care aduce respectul societății, îi vor conduce cu prudență pe căile grele ale existenței: nu voesc ei oare să-și cruțe reciproc ori ce durere, ori ce suferință?

Ei vor cunoaște deci mai bine decât ori cine bucuriile și plăcerile omenești.

Care femei n'ar voi, chiar cu prețul ori căror sacrificii, să creeze sau să consolideze această unire pe inimi, fecundă în rezultate atât de bune, atât de frumoase?

Maria Demetrian.

Convocare.

În sensul §§-lor 23 și 26 din statute, membrii „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” se convoacă la

adunarea generală ordinară

în Sibiu, pe zilele de 19 și 20 august st. n. 1905.

Programul adunării este:

Sedința I.

Sâmbătă, la 19 august st. n., la orele 11 a. m.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Înscirarea delegaților prezenți.
3. Raportul general al comitetului central.
4. Alegerea comisiunilor:
 - a, pentru examinarea raportului general;
 - b, pentru cenzurarea socotelilor anului 1904 și a proiectului de budget pentru anul 1906;
 - c, pentru înscrierea membrilor.

5. Prezentarea eventualelor propuneri.*

La orele 12 m. inaugurarea Muzeului istoric și etnografic și deschiderea expoziției Asociațiunii.

Sedința II.

Duminică în 20 august st. n. la orele 10 a. m.

Ordinea de zi:

1. Raportul comisiunilor.
2. Întregirea comitetului central.
3. Fixarea locului pentru adunarea generală din 1906.
4. Dispozițiuni pentru verificarea procesului verbal.
5. Închiderea adunării generale.

La orele 4 d. a. ședința festivă a secțiunilor științifice-literare cu următoarea programă:

1. Distribuirea premiului Andrei Mureșianu.

* Se observă că eventualele propuneri au să fie prezentate în scris prezidiului Asociațiunii (în Sibiu, strada Morii nr. 6) cu opt zile înainte de adunarea generală.

2. Discurs comemorativ asupra vieții și activității lui Timoteju Cipariu, de dr. Sextil Pușcariu.

3. „Cheia Turzii”, comunicare istorică, de Silvestru Moldovan.

Sibiu, din ședința comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la 29 iulie 1905.

Iosif Sterea Șuluțu m. p.,
prezident.

Ioan I. Lăpădatu m. p.,
secretar II.

Ion Simu și Ales. Crenian.

Drept întregire a celor publicate în numărul trecut despre Reuniunea română de cântări și muzică din Recița-montană, mai dăm în numărul acesta portretele a doi bărbați binemeritați pentru această reuniune:

Ion Simu, nou-venitul învățător de odinioară, a pus prima stăruință pentru înființarea reuniunii, care s'a și înjghiebat la 1872. La început activitatea s'a manifestat prin un chor bisericesc, care numai decât a dat de mari pedeci din cauza indolenței, dar apoi s'a prefăcut în o reuniune, care încetul cu încetul a atras interesarea generală. Organizarea definitivă s'a făcut la 1880, după ce ministeriul a aprobat statutele. De atunci reuniunea a început să cânte și prin concerte.

La 1885 s'a făcut o reconstituire nouă, alegându-se președinte dl *Alesandru Crenian*, director executiv al casei de păstrare din Recița de 26 ani, dela înființare, președintele comitetului parochial, un bărbat zelos care ia parte la toate stăruințele de progres. Apoi urmară alți președinți, la 1894 se alege iarăș dl *Alesandru Crenian*, iar conducător al corului dl *Iosif Velcean*, noul învățător, în locul lui Ion Simu.

De atunci datează adevăratul progres al reuniunii.

LITERATURĂ.

Cartea de aur. A apărut volumul III din „Cartea de aur” sau „luptele politice ale Românilor de sub coroana ungară” importanta publicațiune a dlui Teodor V. Păcățian. Volumul acesta cuprinde dieta Ardealului 1863—64. O lectură foarte interesantă, care ne remprospetează în memorie stăruințele bărbaților noștri de frunte în dieta din Sibiu, una din epocile cele mai vitale în istoria Românilor. Apoi se relatează actele dietei din Cluj unde totul s'a schimbat. În fine drept epilog se publică două rescripte regești, prin cari dieta Transilvaniei se declară disolvată și toate lucrările ei, împreună cu legile aduse și sancționate, se pun „în afară de valoare”. Este de dorit ca publicațiunea aceasta să se răspândească cât mai mult. Prețul 10 cor., pentru România 12 lei.

Un volum de poezii de Emil Isac. Aflăm din „Tribuna”, că colaboratorul nostru dl Emil Isac va scoate la lumină în decembrie un volum de poezii sub titlul „Flori de primăvară”. Volumul va fi ilus-

trat de dl Ervin Catinean. Abonamentele se fac la redacția „Tribunei“ în Arad.

Reviste didactice după colorit politic. În România apar acum două reviste didactice mai mari: „Revista generală a învățământului“ și „Cultura română“. Prima, precum ne spune „Cronica“ este condusă și redactată de membrii învățământului, cari fac parte din partidul liberal. Profesorii aflați în partidul conservator s'au grupat și ei în prejurul unei alte reviste, care se numește: „Cultura Română“.

Ziar românesc în Basarabia. Partidul național românesc din Basarabia va scoate la 20 august în Chișineu (Basarabia) un ziar în limba românească. Noul ziar va apărea sub titlul „Basarabia“ și va apărea odată pe săptămână, cu cuprins de 8 pagine. Cenzura rusească nu a dat voie Românilor să publice ziarul, dar ei nu se supun. Iată grațitudinea muscălească, pentru ajutorul ce le-au dat Românii la Plevna.

TEATRU ȘI MUZICĂ.

Societatea pentru fond de teatru român va ține adunarea sa generală anul acesta în Sibiu la 21 și 22 august n. Programul în numărul viitor.

Teatru român în Făgăraș. Tinerimea română din Făgăraș a aranjat la 23 iulie o reprezentație teatrală cu concursul dlui Zaharia Bârsan și al dsoarei Lucia Calomeri din România, absolventă a conservatorului din București, care înainte d'a pleca în Italia pentru completarea studiilor sale, a ținut să se prezinte și publicului din Transilvania, unde nu fusese încă. S'au jucat piesele: „Marinarul“ de Theuriet, „Greva fierarilor“ de Coppée și „La Turnu-Măgurele“ de V. Alecsandri. Dsoara Calomeri a mai declamat „Moartea lui Fulger“ de Coșbuc. Succesul a fost complet. După reprezentația teatrală, a urmat un dans vesel.

Serată declamatorică-teatrală în Avrig. Tinerimea română din Avrig a aranjat la 2 august (Sf. Ilie) o serată declamatorică-teatrală. Programul: 1. „Barbu lăutarul“, cântecel comic de V. Alecsandri, predat de dl G. Ghialada, teolog. 2. „Mama Anghelușă“, cântecel comic de V. Alecsandri, predat de dl I. Racota, inv. 3. „Declamare“, de dl V. Stoica, stud. gimn. 4. „Vistavoiiul Marcu“, comedie în 3 acte de Teochar Alexi.

Succesul dsoarei Marioara Ventura la Paris. Ziarele franceze ne aduc vestea îmbucurătoare că dra Marioara Venturu, fiica bătrânului ziarist și autor dramatic Gr. Ventura din București a obținut la concursul de tragedie ce a avut loc la conservatorul din Paris, premiul I-iu cu unanimitate la tragedie și premiul al II-lea la comedie. Succesul acesta obținut de o Româncă, serie „Voința Națională“ ne mândrește cu atât mai mult, cu cât de o vreme îndelungată nici un străin nu s'a bucurat de această distincție.

Dl Corfescu în Maramureș. Cunoscutul artist dl Nicolae Corfescu a dat la 20 iulie n. un concert în teatrul din Sighetul Marmăției cu concursul dsoarei Iulia Mihályi, gentila fiică a dlui dr. Ioan Mihályi, protofișc comitatens. Concertul a avut următorul program: 1. Rubinstein: Aria mare din opera „Nerone“; 2. Wagner: Aria din „Tannhauser“;

3. Ștefanescu: Mândruliță dela munte; 4. Dankó: Eltörött a hegedüm; 5. Kunn: Lehullott az őszirózsa levele; 6. Tache Popescu: Frunzuliță foi de fag. 7. Leo Cavallo: Din opera „Pogliacci“; 8. Dima: Mugur, Mugurel; 9. Schubert: Erlkönig-Wanderer; 10. Murășan: Doina ciobanului. Succesul a fost complet. Atât artistul, cât și dsoara Iulia Mihályi, au surprins și încântat auditorul.

Concert în Oravița-montană. Reuniunea gr. cat. română de cântări „Concordia“ din Oravița-română a aranjat la 2 august n. (Sf. Ilie) sub conducerea dlui Ioan Bogdan, concert și reprezentație teatrală în Oravița-montană, în grădina otelului „Coroana“. Program: a, Concertul: 1. I. Vorobhievici: „Cântece de lume“, cor bărbătesc. 2. I. Vidu: „A trecut iarna“, cor mixt. 3. A. Popovici: „Marșul lui Tudor“, cor bărb. 4. T. Popovici: „Primăvara“, cor mixt. 5. I. Vidu: „Păc, păc“, cor bărb. b, Teatru: „Medicul fără voie“, comedie în 3 acte de I. B. Molière. După reprezentație dans.

Alt concert în Oravița-montană. Reuniunea română de cetire și cântări din Oravița-română a aranjat la Sf. Ilie concert în Oravița-montană, în grădina de tir, sub conducerea dirigentului seu Carol Lazăr. Program: I. „Chichirezul“, monolog de G. Jianu, predat de dl C. Lazăr. II. Concert. 1. Vidu: „Răsunet dela Crișana“, cor mixt cu solo de bariton susținut de dl G. Păpelca. 2. „Marseillaise“ cor bărbătesc. 3. Vidu: „Răsunetul Ardealului“ cor mixt cu solo de sopran, susținut de dsoara E. Bogdan. 4. Vidu: „Cântecul străinătății“ cor mixt. 5. Chiriac: „Morarul“, cor mixt. 6. Vidu: „Moartea lui Mihai Viteazul“ legendă istorică, chor bărbătesc cu soli de tenor, susținut de dl G. Pipelca, și bariton susținut de dnii C. Lazăr și I. Iana. După producțiune joc.

Serată declamatorică-muzicală în Șercaia. Intelligința română din Șercaia și împrejurime a dat Sf. Ilie (2 august n.), cu ocaziunea ținerii adunării despărțământului Făgăraș al Asociațiunii, o serată declamatorică-muzicală cu concursul dlui Zaharia Bârsan și al corului mixt din Vad. Programul: „Luceafărul serii“ de N. Ganea cor mixt. „Dormi în pace“ declamată de Z. Bârsan. „Numai una“ G. Coșbuc cvartet. „Greva ferarilor“ declamată de Z. Bârsan. „La fân-fână“ A. Bena cor mixt. „Lupta dela Rovine“ decl. de Z. Bârsan. După producțiune dans.

Cor din București la noi. Afăm din zierele bucureștene, că societatea corală „Carmen“ din București, care se află sub conducerea dlui Kiriac și cultivează în deosebi muzica populară, în luna viitoare va face o excursiune dincoace de Carpați, dând concerte în mai multe părți locuite de Români.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Un mare bine-făcător. Cetim în „Răvașul“ că dl Ștefan Havasi Oașanu, un distins cetățean român din Cluj, originar din Selagiu, unde asemenea a făcut dar bisericii din satul natal, ajungând etatea de 75 ani, a testat toată averea sa, - cam 100.000 de coroane, pentru edificarea noii biserici gr. cat. române din Cluj, rezervându-și numai usufructul acestei averi, până când va trăi. Onoare nemuritorului binefăcător.

Internatul de fete din Braşov, înfiinţat de Reuniunea femeilor române de acolo, îşi oferă serviciile şi pentru anul viitor. Internatul este înfiinţat cu scopul de a instrui fetele din clasa de mijloc a societăţii româneşti în felurite lucruri de mână, ce cad în sfera unei bune economie. În acest internat se primesc fete române cari vor fi terminat cel puţin trei clase primare şi vor fi implinit 12 ani. Taxa pentru completa întreţinere şi instrucţiune pe lună e 32 cor. Fetele orfane şi sărace pot fi primite gratuit în internat. — În legătură cu acest internat, Reuniunea în anii trecuţi a înfiinţat şi un Orfelinat pentru fetele orfane şi sărace, dela 6—12 ani, cari vor fi întreţinute gratuit. Petiţiunile sunt a se adresa până în 20 august st. v.

Elevi din România la Blaj. Săptămâna trecută — serie „Unirea” — un grup de 21 elevi din Constanţa au sosit la noi, sub conducerea dlui director al lor Vasile Dumitrescu şi a unui profesor. Cei doi profesori au fost oaspeţii I. P. SŞale mitropolitului Victor, iar elevii au fost găzduiţi în internatul Vancean de băieţi. Seara s'a dat o masă comună, aranjată de prof. dr. Ioan Raţiu în internatul Vancean, la care a luat parte inteligenţa din loc în număr foarte mare. S'au rostit câteva vorbiri, iar corul bine instruit al elevilor din Constanţa ne-a delectat cu multe cântări. Elevii au vizitat institutele noastre de învăţământ, castelul mitropolitan şi tot ce avem mai important. A doua zi la amiază, însoţiţi de o mare mulţime de trăsuri, elevii au plecat la gară spre a-şi continua drumul spre Alba-Iulia — Abrud.

Şcoala civ. g. cat. de fete din Beiuş. A apărut Programul şcolii civile gr. cat. publice de fete din Beiuş aparţinătoare „Internatului Pavelian” de fetele a diecezei gr. cat. de Oradea-mare, pe anul 1904—1905, redactată de Vasiliu Ştefanica, directorul şcolii, profesor gimnazial. Volumul începe cu un discurs pronunţat de profesorul Ilie Stan la ziua onomastică a episcopului Radu; Regulele de ortografie, votate de Academia Română. Din informaţiunile şcolare, scotem următoarele: au funcţionat 1 director şi profesor, 6 profesoare, 1 învăţătoare de lucru de mână, 1 guvernantă, un profesor de religie, un profesor de desen şi un catechet gr. or. Numărul elevilor, la finea anului, 97, din cari 89 gr. cat. şi 8 gr. or., toate române. În internatul Pavelian de fetele au fost primite 98 eleve, din cari 44 gratuit. Directoare d. Octavia Stolojan.

Româncă laudată. La preparandia superioară din Cluj pentru lucrul de mână au fost în anul acesta — serie „Libertatea” — 8 eleve pe cursul III (ultim). Dintre aceste numai una a dat cu succes examenul, iar celelalte 7 vor repeti examenul la toamnă. Ne poate servi spre mândrie, că unica elevă, care a dat cu succes examenul, este o Româncă, Melania Moldovan, sora domnilor dr. Valer şi Vasile E. Moldovan. Dânsa a dat examenul cu distincţie.

Gimnaziul din Năseud. Raportul al XLII-lea despre gimnaziul superior fundaţional din Năseud pentru anul şcolar 1904—1905, publicat de Ioan Gheţie, director gimnazial, conţine cronică anului, apoi următoarele informaţiuni: la gimnaziu au funcţionat 15 profesori; numărul şcolărilor 286 ordinari şi 6 privaţişti; 205 gr. cat., 56 gr. or., restul de diverse confesiuni.

În internatul gr. or. român din Beiuş se primesc cu începerea anului şcolar 1905—6 elevi de

el I—VIII al gimnaziului gr. c. românesc de acolo. Taxa de întreţinere este pe un an şcolar 280 coroane, 5 cor. pentru medicamente, 2 cor. pentru întrebuinţarea mobilierului şi recvisitelor şi 1 cor. la fondul internatului.

La preparandia gr. cat. română din Gherla, precum anunţă ziarele maghiare, ţinându-se de curând examenele de evaluare, dintre 54 candidaţi numai 6 au obţinut testimoniu de evaluare, restul a fost respins pe motivul că nu sunt destul de bine pregătiţi din limba maghiară!

C E E N O U ?

Hymen. Dl *Vasiliu Şchiop* absolvent de teologie şi dşoara *Anixia Bancos* se vor cunună la 10 august în biserica gr. cat. din Selsig. — Dl *Aurel Marcu* absolvent de teologie şi dşoara *Aurelia Boteiu* se vor cunună la 13 august în Blaj. — Dl *George Popovici* şi dşoara *Lucreţia Beda* s'au cununat la 30 iulie în St. Andreş. — Dl *Vasile Necşa* şi dşoara *Domnica Rob* s'au serbat cununia la 27 iulie n. în biserica gr. or. din Orăştie. — Dl *Ioan Bătăoş* absolvent de teologie din Ohaba şi dşoara *Amalia Şimon* din Sângeorgiu-de-Câmpie s'au logodit. — Dl *Ioan Turdean* absolvent de teologie din Sanislău şi dşoara *Aurora L. Târziu* din Chereluş s'au logodit. — Dl *Ioan I. Ardelean* şi dşoara *Elena Mihuliu* se vor cunună la 10 august în Boros-Sebeş. — Dl *Augustin Ghilexan* şi dşoara *Ofelia Colojoară* se vor cunună la 13 august n. în biserica gr. or. română din Denta. — Dl *Corneliu Mircea* din Ofcea şi dşoara *Elisabeta Radulovici* din Valea-Boului s'au logodit. — Dl *Ilarion Duleu* absolvent de teologie şi dşoara *Victoria Marian* s'au cununat. — Dl *Augustin Stupariu* şi dşoara *Lucreţia Cioclan* se vor cunună la 6 august în biserica gr. cat. din Ogra. — Dl *George Comanar* şi dşoara *Elena Mănişor* s'au cununat în 30 iulie în biserica gr. cat. din Făgăraş. — Dl *Ioanichiu Groze* absolvent de teologie şi dşoara *Valeria Nechiti* s'au logodit la 13/26 iulie în Sebeşul-de-sus.

Ştiri personale. Dl *Basil Popa*, căpitan la regimentul de artilerie din Braşov, unde a petrecut 26 ani, a fost transferat pe ziua de 1 august la comanda pieţii din Cluj. — Dl dr. *George Vodă*, tinerul avocat roman din Banat, s'a deschiş cancelăria în Sasca-montană. — Dl dr. *Victor Pop de Băseşti*, tinerul avocat român, originar din Selagiu, s'a strămutat cancelăria la Marghita în Bihor, unde îl salutăm cu bucurie.

Cea mai frumoasă princesă din Europa e princesă Maria de România, soţia moştenitorului de tron Ferdinand al României. Princesă petrece acum prima dată în Anglia dela căsătoria ei, de şi în Anglia s'a născut. Princesă a stărnit prin frumuseţea ei admiraţia Englezilor, cari nu pot lăuda din destul expresiunea amabilă şi juvenilă a obrăjilor ei fini şi graţia neîntrecută a staturii ei. Ea e cea mai frumoasă între 4 surori şi-şi ştie de minune susţinea graţiile ei tinereşti. Cei 3 copii ai ei sunt asemenea mândri şi frumoşi. Nu prea mare, dar sveltă, cu ochi albaştri, cu păr des blond, princesă Maria, în etate de 29 ani, se poate măsură cu ori ce fată tineră, pe cari le şi întrece prin liniştea atrăgătoare a mişcării. Ea a vizitat la Londra pe regele şi regina Angliei

și a luat parte la mai multe festivități de curte. Acum princessa se află cu copiii ei pe insula Wight la mătușa ei Beatrice de Battenberg, la care va rămânea o lună întreagă.

Reuniunea femeilor române din Sibiu a publicat în o broșură procesul verbal al adunării generale a patruzecoa, ținută în Sibiu la 4 iunie an. c. sub prezidiul dnei Maria Cosma. Din acesta scoatem următoarele date: În școala de fete a reuniunii în anul școlar 1903/4 au fost 17 eleve. Averele reuniunii la 31 dec. 1904 s'a urcat la 46.393 cor. 77 fl. Membrele reuniunii și în anul despre care se raportează au participat la conducerea mesei studenților și a bucătăriei populare. Membrii reuniunii: onorari 2, fondatori 9, pe viață 39, ordinari 66, ajutători 93.

Reuniunea femeilor române gr. or. din Făgăraș și jur a ținut în duminica trecută, 30 iulie n., adunare generală extraordinară, sub prezidiul dnei viceprezidente Eugenia dr. Turcu, secretar dl Ioan Berescu.

Împăratul Vilhelm la București. Ziarele politice scriu că împăratul Vilhelm va merge anul viitor la București, când se va serba jubileul de 40 de ani de domnie al regelui Carol. Acestei vizite se dă o mare importanță politică.

Dieceza Lugojului la expoziția din Sibiu. Afăm din „Poporul Român“, ca konzistoriul gr. cat. din Lugoj a dispus să se fotografieze toate bisericile și toate școlile din dieceză, pentru a se trimite fotografiile la expoziția din Sibiu, care se va deschide la 6/19 august. Dar cealaltă dieceze?

România și expoziția din Sibiu. În vederea expoziției și a serbarilor naționale ce se vor aranja la Sibiu în 6/19—15/28 august, ministrul lucrărilor publice din România, dl Ioan Grădișteanu, a acordat o reducere de 50 la sută pe căile ferate române. De acest beneficiu se vor bucura toți cari vor prezenta cassierilor căilor ferate române un bilet doveditor că participă la expoziție, liberat de comitetul Asociațiunii din Sibiu.

Expoziție de poame în Mercurea. În urma apelului adresat de comitetul central al Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu, pentru aranjarea unei expoziții de poame, struguri și derivatele lor în orașelul Mercurea, inteligența română din părțile acele a ținut o conferență în care s'a luat hotărârea ca expoziția să se țină în zilele de 27—30 octombrie și că pe lângă poame, struguri și derivatele, să se primească la expoziție și produse din toți ramii de economie.

Păpuși la expoziția din Sibiu. Cetim în „Gazeta Transilvaniei“ că comitetul Reuniunii femeilor române din Brașov pentru creșterea orfanilor, trimite la expoziția națională, ce se va deschide la 19 august n. în Sibiu, diverse porturi din comitatul Brașovului. Porturile sunt îmbrăcate pe păpuși de mărime 60 cm. Aceste păpuși s'au espus spre vedere publică în galantarul firmei Orendi din Târgul grăului — Corso, casa bisericii — joi, vineri și sâmbătă 14/27, 15/28 și 16/29 iulie an. c.

Expoziție de vite în Veștem. Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu va aranja la 2/15 octombrie o expoziție de vite în marea comănească Veștem, din apropierea Sibiului.

Portretul drului D. P. Barcianu. Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“, condus de principiile datoriei de recunoștință față de bărbații sei vrednici, hotărâre a luat să procure pentru localul Reuniunii chipul în uleu al mult regretatului dr. D. P. Barcianu, fost viceprezident al Reuniunii. Spre scopul acesta contribuțiile s'au și început.

Sfințire de steag în Timișoara. Meseriașii jocari români din Timișoara-Fabric au serbat la 2 august n. (Sf. Ilie,) sfințirea steagului lor. Sfințirea s'a făcut, după liturghie, înaintea bisericii pe un podiu. În aceeași zi a fost și „rugă“.

Invențiunile românești. Cetim în „Voința Națională“ că industriașul român dl T. N. Brumărescu, a inventat un nou sistem de sonerie fără baterii electrice, un aparat construit pe cale mecanică, în mod foarte simplu. Dl Brumărescu a mai inventat un aparat foarte practic pentru întors notele muzicale la pian. Cu ajutorul acestui din urmă aparat, pianistul nu are decât să apese cu piciorul un buton așezat la pedale, pentru ca foaia să se întoarcă dela sine. Se știe că dl Brumărescu are la activul seu mai multe invențiuni utile și multe lucrări artistice de fantezie.

Sinuciderea unui distins flu al Bucovinei. Din Muncaciu ne anunță o știre dureroasă, că distinsul flu al Bucovinei dr. George Popovici, s'a sinucis acolo. Popovici avuse un mare rol politic în Bucovina, de unde a fost ales deputat și în senatul imperial. Apoi, disgustat, s'a retras din politică și s'a mutat la București unde în timpul din urmă a fost docent privat de istoria română la universitate. În sesiunea generală trecută Academia Română l-a ales membru corespondent. A fost numai de 41 ani. În vezi amintirea lui!

Petreceri de vară. *La Reghin* se va aranja în 10 august, cu ocaziunea adunării generale a despărțământului Asociațiunii, o petrecere de vară în pavilionul din promenada orașului. — *La Ighin* tinerimea inteligentă română de sub munții apuseni va aranja la 6 august petrecere de vară. — *La Sebiște* tinerimea studioasă va aranja la 6 august n. petrecere de vară la Netedul.

Au murit: *Petru Tisu*, avocat și membru în direcțiunea institutului de economii „Sentinela“ din Satul-nou, la 26 iulie, în etate de 50 ani; — *Danilă Harșia*, preot în Mihășel, la 20 iulie, în etate de 74 ani; — *Moise Moțoiu*, proprietar în Tohanul-nou, la 13/26 iulie, în etate de 76 ani; — *Alexandru Tobiasș*, notar cercual, la 24 iulie n., în spitalul din Sibiu, în etate de 43 ani; — *Alexandru Rușdea*, paroc în Seleuț, dieceza Caransebeș, la 19 iulie, în etate de 42 ani.

Călimdarul săptămânei.

Dumin. a 7-a după Rusalii, ev. Mat. c. 9, gl. 6. v. 7.
 În vremea aceea trecând Isus mers adupă dânsul 2 orbi ...

Ziua sept.	Călimdarul vechi	Călimd nou
Duminecă 24	M. Cristina	6 Schim. I. fuță
Luni 25	† Adorm. S. Anei	7 Caietan
Mărti 26	M. Ermolae	8 Ciriac
Mercuri 27	† M. Pantiiimon	9 Roman
Joi 28	Ap. Prohor	10 Laurentiu
Vineri 29	M. Calinic	11 Susana
Sâmbătă 30	Ap. Sila și Silvan	12 Clara

Proprietar, redactor respunzător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDÁS NR. 14/296 b.)

TIPOGRAFIA IOSIF LANG IN ORADEA-MARE.